
INHOUD

- 1** Er zijn geen regels
- 2** Bestudeer de vorm
- 3** Een idee toevoegen
- 4** Bisociatie
- 5** Een stap verder
- 6** Wantrouw ervaring
- 7** Zen & fotografie
- 8** Het kenmerkende detail
- 9** Volledige onderdompeling
- 10** Ziel & mening
- 11** Wees nieuwsgierig
- 12** Het verworpene
- 13** Uw eigen leven & wereld
- 14** Kruisbestuiving
- 15** Multiculturele inspiratie
- 16** Hommage
- 17** Choqueren
- 18** Bekend onderwerp,
ander gezicht

19 Tegenstelling
20 Laat dingen gebeuren
21 Spontane uitdrukking
22 Misplaatst
23 Toeval
24 Humor
25 De onverwachte gast
26 De onthulling
27 Decoratieve actie
28 Kies een passende geometrie
29 Uitlijning
30 Patroonbreuk
31 Versterk de compositie
32 Reduceren
33 Uitbreiden
34 Toon niet alles
35 Verstoring
36 Mysterie & intrige

37 Duik in uw repertoire
38 Cultiveer het gewone
39 Surrealisme & ontdekking
40 Foto-illustratie
41 Word verliefd op een lens
42 Werk met het licht
43 Extreem licht
44 Maak licht tot onderwerp
45 Maak kleur tot onderwerp
46 Oeuvre
47 Maak een typologie
48 Variaties
49 Het derde effect
50 Creatieve beeldbewerking

Register **220**

Fotoverantwoording **223**

1.

ER ZIJN GEEN REGELS

Das is geen technische cursus. Er is geen correcte manier. Er zijn echter wel veel dingen die u fout kunt doen. U kunt er zeker van zijn dat uw foto's automatisch saai zullen zijn als u iemands regels gaat volgen om verder te komen. Het enige dat nog meer achterhaald is dan 'hier zijn de regels', is 'breek de regels' – een dubbele ramp.

Waarom zouden er regels moeten zijn in een creatief gebeuren? Regels zijn bedoeld om dingen nauwkeurig, voorspelbaar en herhaalbaar te maken, en dat is het tegendeel van de eigenschappen van een interessante en verrassende foto. U vraagt zich misschien af waarom er überhaupt ooit regels zijn bedacht voor creativiteit. Ze zijn bedacht door mensen die zelf niet creatief zijn, maar denken dat er een eenvoudige, logische formule moet zijn waardoor ze ook creatief kunnen worden.

John Thomas Smith was een onbekende graveur en schilder. In 1797 bedacht hij een van de bekendere regels, de regel van derden. Het blijkt dat Smith een uitspraak van kunstenaar Sir Joshua Reynolds verkeerd heeft

geïnterpreteerd. Reynolds merkte op dat als een afbeelding twee aparte gebieden van verschillende helderheid bevat, een daarvan moet overheersen, en dat ze niet even groot mogen zijn. Smith schreef: 'Analoog aan deze regel van derden (als men mij toestaat hem zo te noemen) veronderstel ik...' Helaas heeft niemand hem duidelijk gemaakt dat 'hem dat niet was toegestaan'.

Sindsdien is de rare opdracht om het beeld in drieën te verdelen slaafs nagevolgd door kunstenaars en fotografen met gebrek aan verbeeldingskracht. Het mag duidelijk zijn dat alle foto's vergelijkbaar en saai zouden zijn als ze allemaal volgens deze regel waren gecomponeerd. Hoeveel van de foto's die u inspireerden, voldoen aan de regel van derden? Het is een raadsel waarom die regel zo vaak wordt herhaald, maar nooit met voorbeelden die de moeite van het bekijken waard zijn.

Er bestaan allerlei bekende visuele en psychologische effecten, maar dat is een ander verhaal. Het gezichtsvermogen is geoefend in het voorspellen op basis van wat het oog ziet. Het is geoefend in herkennen, verbeelden en extrapoleren.

UITGEMOLKEN OUDE 'REGELS'

- ▶ Regel van derden
- ▶ Niet tegen de zon in fotograferen
- ▶ Zet het onderwerp niet centraal
- ▶ Kap geen hoofden af
- ▶ Vermijd uitgebeten lichte partijen
- ▶ Vermijd dichtgelopen schaduwpartijen

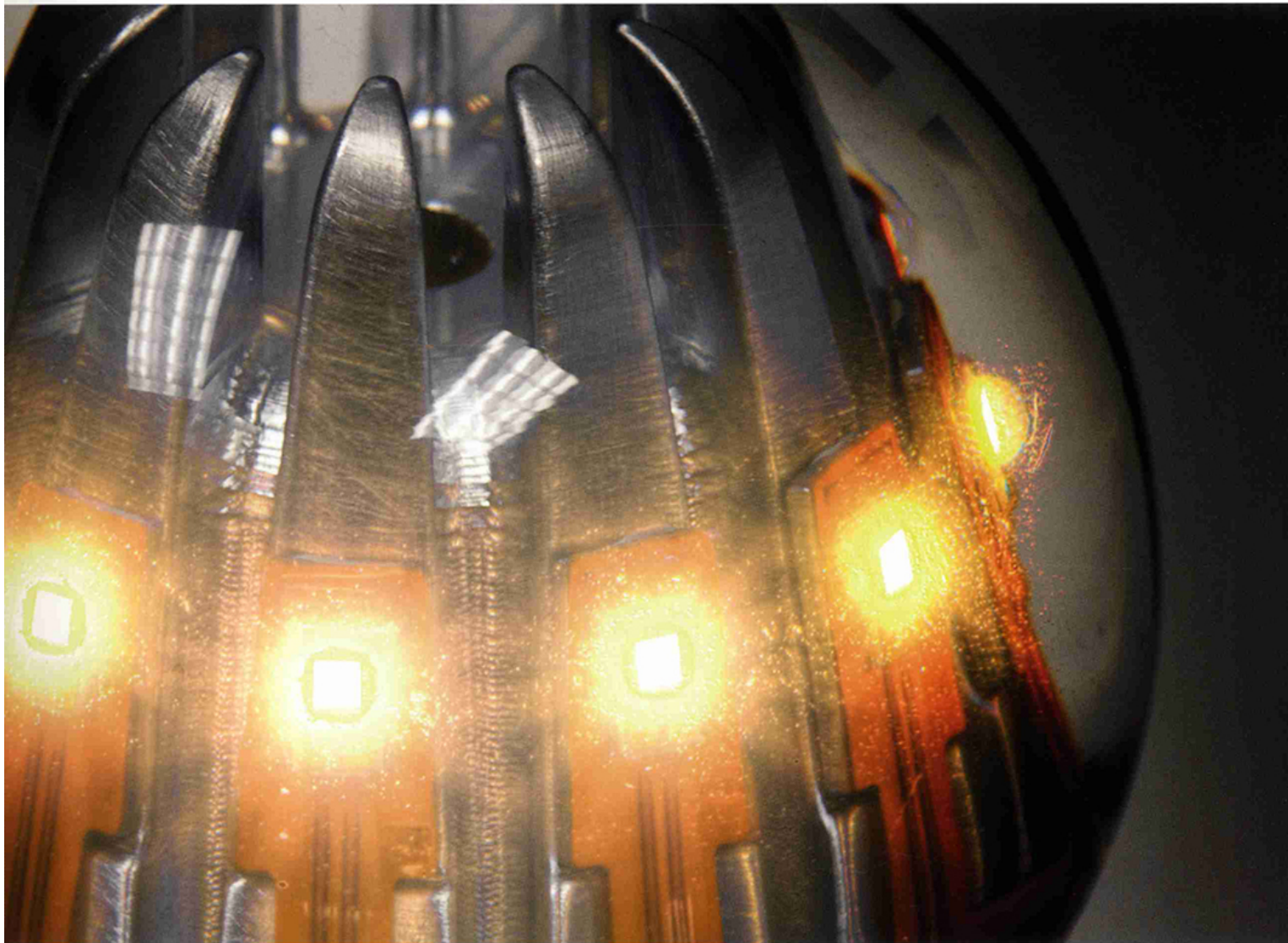
Guy Bourdin 1928-1991

Bourdin werd beïnvloed door het surrealisme en het moderne werk van Helmut Newton. Van *Vogue* en van zijn cliënt Charles Jourdan kreeg hij de vrije hand om een revolutie in de modiefotografie te ontketen. Hij maakte vreemde composities die ongewone verhalen leken te vertellen en schoof het product naar de tweede plaats.

HIERNAAST

Charles Jourdan, lente 1978

Deze gestileerde en minimalistische uitsnede maakt deel uit van een reeks reclamefoto's van Guy Bourdin voor de Franse schoenenfabrikant Charles Jourdan.

BOVEN

Switch ledlamp, San José, Californië, 2011

Van dichtbij hebben de inwendige details van deze ledlamp een unieke technische esthetiek. Om dit te kunnen zien terwijl de lamp aan is, moest ik zorgvuldig gebruikmaken van HDR-technieken. Zes opnames met een belichtingsverschil van twee stops werden samengevoegd tot een 32-bits TIFF-bestand en in ACR verwerkt om een fotorealistisch uiterlijk te behouden.

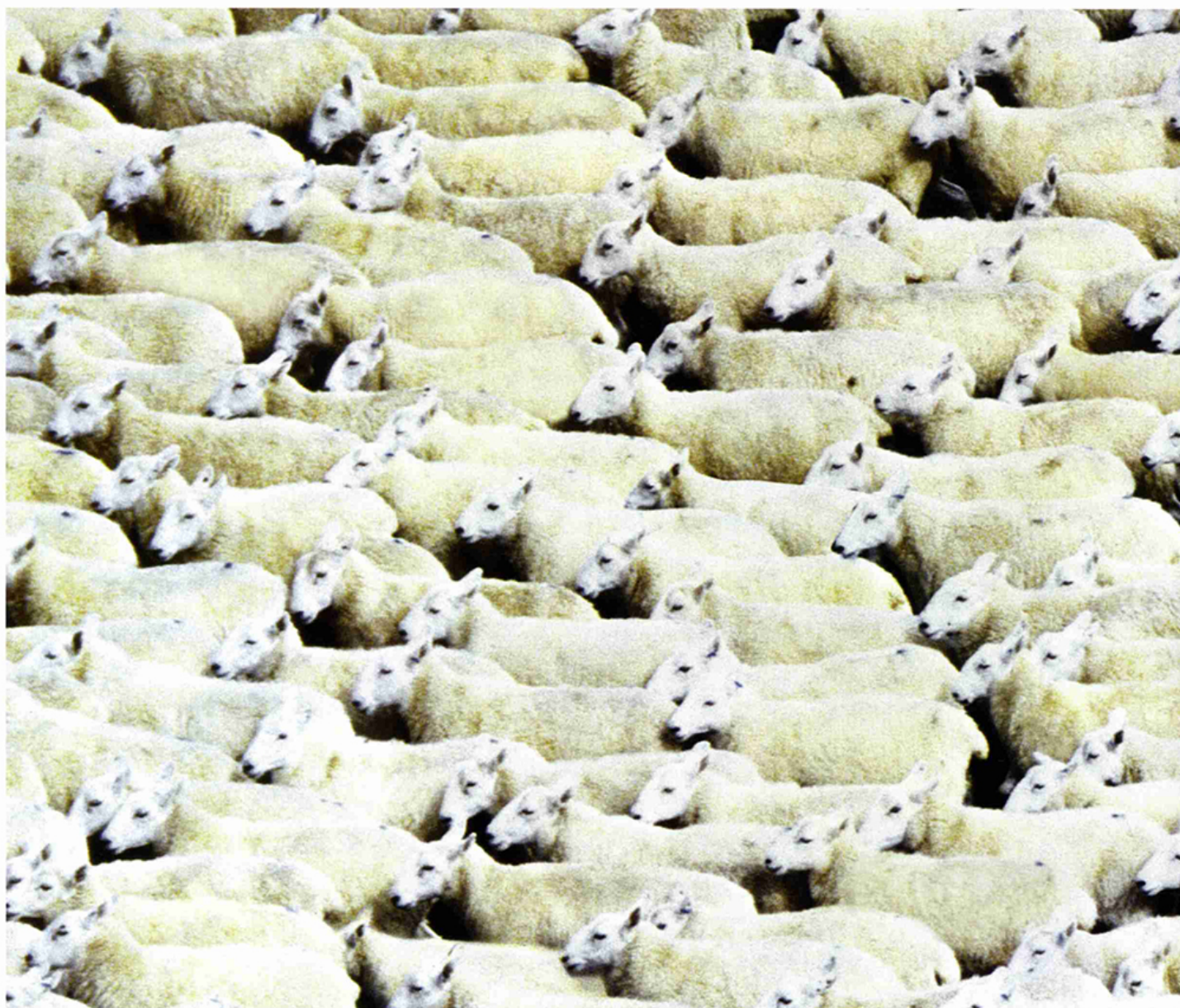

KRUISBESTUIVING

Kruisbestuiving is een belangrijke bron van creativiteit. Door interpretaties te verkennen van andere kunstvormen, zoals dichtkunst, muziek en schilderkunst, vermijdt u het risico op imitatie en laat u de fotografie putten uit de creativiteit in andere vakgebieden. Kies een gedicht dat u aanspreekt en probeer dat te illustreren in een of meer foto's. Of neem een kort muziekstuk of een willekeurig ander niet-fotografisch kunstwerk waarbij u een bepaald gevoel krijgt. U kopieert niets en u heeft toch een sterk creatief idee gekregen om mee te werken.

Dichtkunst is hiervoor heel geschikt. Veel gedichten roepen op een gecomprimeerde en summiere manier beelden op in de geest van de lezer. Daarbij worden dichttechnieken gebruikt – vergelijking, metafoor, synecdoche enzovoort – en de beelden worden meer gesuggereerd dan uitvoerig voorgedraaid, maar juist dit alles maakt de dichtkunst zo geschikt als inspiratiebron. In veel boeken zijn gedichten en foto's gecombineerd. Een van de beroemdste is voortgekomen uit de samenwerking van dichter Ted Hughes met landschapsfotograaf Faye Godwin. Ze maakten een gezamenlijke

BOVEN

When the world zigs, zag, 1982

De bekroonde reclamefoto door Alan Brooking die duidelijk niets te maken heeft met het aangeprezen product (jeans), geslaagd door de kracht van het beeld en doordat hij afwijkend was. Het verantwoordelijke reclamebureau, Bartle Bogle Hegarty, gebruikt de foto al meer dan dertig jaar als merkbeeld.

42.

WERK MET HET LICHT

Het is nogal afgezaagd om te stellen dat fotografie licht nodig heeft om mee te werken: licht is natuurlijk het hart van alles. Maar u kunt de creativiteit in uw fotografie versterken door het licht voorop te stellen, door er bewust over na te denken en het te gebruiken. U kunt het zelfs behandelen als een specifiek ingrediënt. In het taartdiagram van Weg 31 (zie blz. 136) kunt u overwegen om de bijdrage van de lichtkwaliteit aan uw foto te vergroten. Er is niet meer voor nodig dan de beslissing om het licht de hoofdrol te geven. In feite is zo'n beslissing slechts het begin; u kunt de rest van uw leven leren over de effecten van licht en ermee experimenteren.

Met licht kan op oneindig veel manieren worden gewerkt en er is minstens een heel boek nodig om het recht te doen (zoals mijn boek *Licht*). In het kader van deze weg geef ik enkele betrouwbare strategieën om mee te experimenteren:

Laag, fel zonlicht
Tegen het licht in fotograferen
Nederlandse interieurverlichting
Ongefilterd kunstlicht

Als u deze nog niet uitputtend heeft verkend, zult u verbaasd staan over de mogelijkheden die ze bieden. In elk van deze gevallen draait het niet om efficiënt, maar om creatief licht. Gewoonlijk wordt in de fotografie vooral

efficiëntie onderwezen. Daar zijn goede redenen voor, niet in de laatste plaats omdat het gebruik van camera's en licht zo'n sterke technische component heeft. U moet weten hoe het allemaal werkt, al maken moderne digitale camera's het u wel bijzonder gemakkelijk.

De eerste en basale taak van de fotografie is communicatie: tonen hoe dingen eruitzien en wat er gebeurt. Efficiënte verlichting maakt hiervan deel uit. Het soort licht dat bepaalde aspecten onthult, is inmiddels bekend. Voor beautyverlichting (voor mode) en glamourverlichting (voor portretten) is bijvoorbeeld breed licht nodig, via een paraplu die vrijwel direct op de camera staat, gecombineerd met frontaal licht, aangevuld met reflectoren die alle lagere schaduwen invullen die het menselijk gezicht nu eenmaal creëert. Stilleven, vooral reclamefoto's, zien er ook aantrekkelijk uit onder gerichte lichtbronnen, maar die zijn erboven opgehangen en schijnen omlaag voor een gericht, maar zacht licht met diffuse schaduwranden.

Vloeistoffen in glazen en flessen glinsteren en zien er verlokkelijk uit wanneer ze zorgvuldig van achteren worden verlicht, voor een grote lichtbron staan of, dramatischer, afsteken tegen een donkere achtergrond, wat technisch complexer is... enzovoort. Een goede handleiding over licht leert u hoe u positieve, efficiënte resultaten verkrijgt. De digitale revolutie heeft de camera onfeilbaar gemaakt, maar heeft nog geen grip gekregen op de verlichting.

HIERNAAST

Afrikaantjes en rotsblok, Bali, 2005

Het beeld was aantrekkelijk, maar niet bijzonder: een modern huis op Bali met een zwembad, een houten veranda en een groot rotsblok in het water als decoratie. Het spel van het licht aan het einde van de middag leek de moeite waard om te verkennen: een sterk contrast, reflecties in het water en bovenal een smalle band zonlicht over het midden van de met afrikaantjes gevulde schaal. Ik kadreeerde het rotsblok en het zwembad zo nauw in dat ze abstract werden, waardoor de aandacht wordt verlegd naar het spel van licht en kleur.

‘U krijgt slechts één zonsopgang en één zonsondergang per dag, en u krijgt slechts zoveel dagen op deze planeet. Een goede fotograaf begrijpt dat en verspilt geen enkele.’

GALEN ROWELL

